



"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il ומוזידים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: פישל	שם משפחה: זיסלהולץ פישל
---------------	-------------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: זיסלהולץ		בלועזית Ziseljoltz		שם נעורים:
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: פישל		בלועזית Fishel		מין: ז / נ תאריך לידה: 11.11.1928
מקום לידה (ישוב, מחוז): לוביץ'		בלועזית Luvitch		ארץ לידה: פולין
שם פרטי של האב: דוד		שם פרטי ושם נעורים של האם: דבורה		
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):		שם נעורים של האישה:		
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: לוביץ'		בלועזית Luvitch		ארץ המגורים: פולין
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:		מקצוע לפני המלחמה:		חבר בארגון או בתנועה:
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): פולין				
האם היית בגטאות? אילו ומתי? נובולינקי, ורשה				
האם היית במחנות? אילו ומתי? פרוסברג, פרוטושבניקה, בוכנוולד				
מקום השחרור:		תאריך השחרור: 1945		
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה?		לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)? איטליה		
מקומות/מחנות בדרך לארץ:		שנת עליה: 1946		שם האנייה (אם עלה בדרך הים): עליה ב'

**נא ספרי על קורותיך לפני ובזמן המלחמה**

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביודנראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אווקואציה למרכז ברית המועצות):

לאבי הייתה חנות "אבנעל" בפולין (מפעל שמייצר ומתקן נעליים). הוא היה רב בעיר לוביץ' בפולין, ואימי הייתה עקרת בית. הייתה לי אחות גדולה ממני בארבע שנים.

בפרוץ המלחמה בשנת 1939 היהודים היו חייבים לעזוב את הדברים שלהם. ולכן עזבנו את החנות במרכז העיר, ולכן אבי גם היה חייב לעזוב את החנות שהייתה ברחוב נובורניק ("כיכר חדשה"). אבי התחיל להתפרנס מהגימלה שקיבל בתור רב. בעיירה שלי היו פולנים ששיתפו פעולה עם הגרמנים. אז גם התחילו פוגרומים והתנפלויות נגד היהודים, שהיו צריכים להגביל את עצמם לרחוב סדויצקה אוליצה. ברחוב זה היהודים היו חייבים להיות מרוכזים, והאוקראינים שמרו שהיהודים לא ייצאו. לאחר מכן הכריחו אותנו ללבוש טלאי צהוב, שיזהה אותנו בכל מקום. זה נמשך בערך ששה או שבעה חודשים עד 1940.

בחודשים אפריל או יוני התחילו להעביר את כל יהודי לוביץ' לגטו ורשה. היו כבר רחובות סגורים, ומרחוב לרחוב היו שומרים ששמרו שיהודים לא יברחו. לפני שהעבירו אותנו לשם, שרפו את בית הכנסת. יום אחד הגעתי לישיבה שלי וראיתי שבת הכנסת גם נשרף יחד עם כל ספרי התורה. פתאום כולם רצו לכיוון הכיכר. היו לי פאות שאותן הכנסתי מתחת לכובע ורצתי גם. ראיתי בכיכר ארגזי ירקות שעליהם היו קשורים שניים או שלושה יהודים. ביניהם ראיתי גם את אבא שלי. פתאום שפכו עליהם מעין חומר לבן על הראש והתחילו לשרוף אותם בעודם בחיים. אף אחד לא יצא לעזור להם. מתוך הלהבה אני צעק לי באידיש "לך הביתה". אני שמעתי אותו צועק מספר פעמים "שמע ישראל". התפללתי שמישהו יעזור לנו, וצעקתי לאלוהים שיעשה משהו אבל כלום לא קרה. המשכתי לצעוק לעזרה, וכלום לא קרה. הייתי אז בן 10-12 בערך. רצתי מהר הביתה וסיפרתי לאמא שלי ואחותי מה שקרה. יצאנו החוצה לראות מה קרה. ראינו שהספיקו לנקות את העפר והגופות, ולא נשאר כלום במקום. כולם המשיכו עם המעשים שלהם כאילו כלום לא קרה וכאילו הכול היה נורמלי. אחר כך נודע לנו שאחד ההרוגים היה חנווני. לאחר מספר ימים כל היהודים מלוביץ' הועלו למשאית לכיוון גטו ורשה (יוני - יולי 1940).

הגענו לגטו והכניסו אותנו לרחוב נובוליסקי. הכניסו לשם את כל יהודי העיר בערך 2000 איש. קיבלנו לחם ומרק. קיבלנו רבע כיכר לחם, פעם עם גבינה ופעם עם ריבה. חיפשנו בחביות בחוץ שאריות אוכל. היינו בגטו בערך חודשיים עד תחילת 1941. בשלב הזה עדיין הייתי עם אמא ואחותי. בית הכנסת שלנו בדרך היה מחולק למקום לנשים, מקום לישיבה ומקום למתפללים. יום אחד כשחזרתי מהישיבה אימי ואחותי לא היו במקום. שכנה אחת ספרה לי שהיה מעין טרנספר. בזמנו לא ידענו לאן לוקחים אנשים, אבל שכנעו אותנו על ידי כך שאמרו שנוסעים לעבודה למשך שלושה חודשים. אמרו לי שעל הרכבת היה כתוב "העבודה משחררת". עברו מספר חודשים, ואז נודע לנו שלקחו אותם לטרבלינקה. אז הבנתי שאני לבד. החלטתי עם עוד שלושה נערים, שאחד מהים היה מבית מאוד עשיר, לברוח. ברחנו מגטו ורשה ורצנו בלי לדעת לאן. העיר הייתה מאוד גדולה. הגענו לבסוף לשדות של גוים, שהגות של הבתים היו מכוסים עם קש שהיה מגן מפני הגשם ומחמם בחורף. רצנו לכיוון בית הקברות היהודי. במהלך הריצה על הכביש גוי אחד צעק לנו "יהודים מצורעים". אני ענית לו "אבא, אני רוצה לחיות". הוא ריחם עלינו, הכניס אותנו לביתו, סיפר אותנו יחד עם הפאות, הוא נתן לנו תפוחים וגבינה ואמר לנו לכו רק ישר לטומושוביץ ששם יש יהודים עשירים. זה היה בסביבות 10-11 בבוקר. יצאנו ורצנו. הגענו לבסוף לעיר. שם ראינו שלט ששם רשום שמחפשים אנשים שרוצים להתנדב לעבודה לשלושה חודשים. נזכרתי במה שקרה לאחותי ואימא שלי, וישר מיהרנו לברוח משם. הגענו לבסוף לפיאטקוב. שם תפס אותנו גרמני אחד מהוורמאכט (הם היו פחות קיצוניים מהגסטאפו והנאצים). הוא לקח אותנו בסירה והביא אותנו למחנה קצטניקים ששם היו כל מיני אנשים. היה שם מחנה עבודה שהיו בו גרמנים, פולנים, יהודים. ייצרנו



שם נשק לגרמנים. אני עבדתי בפרוטושקבניקה ששם ייצרו ברזל לצורך ייצור תרמילים. עבדתי שם בערך שלוש שנים וחצי. פעם בשבוע היה לנו מסדר, ואדם עם משקפיים היה עובר ושולח אנשים ימינה או שמאלה. כל שבוע היו שולחים ככה 200 איש לקרמטוריום. הצלחתי להתחמק מספר פעמים מהמסדר. באחד המסדרים הוא תפס אותי, ושלח אותי למחנה השמדה. שני אוקראינים תפסו אותי וזרקו אותי למשאית. פתאום ראיתי מרחוק את האחראי על המקום שהגיע לשם. צעקתי לו "אדון פיטורקסקי!". הוא התקרב לאוטו, הוציא אותי וזרק אותי חזרה למפעל. הגרמנים כעסו עליו בגלל זה, ואמרו לו שאין לו זכות להחזיר מישהו לעבודה לאחר שהם הוציאו אותו. חזרתי לעבודה רגילה. יום אחד הייתי מאוד רעב. את המרק שחילקו הביאו מאוד גדול. הסיר היה בגודל של 2 חביות. נכנסתי לתוך הסיר וליקקתי מבפנים מה שנשאר. פתאום הגיע אחד ממשפתי הפעולה של הנאצים, ונתן לי בעיטה בעמוד השדרה והמשיך לתת לי מכות רצח. הצלחתי לברוח והוא המשיך לרדוף אחרי עד שהגעתי למפעל, אבל הוא לא נכנס. העבירו אותי לפרוסברג בגרמניה שם עבדנו בחפירות של תעלות גדולות בערך חודשים או שלושה במחנה עבודה. ראינו שהרוסים מתקרבים.

משם העבירו אותנו לבוכנוולד ששם היינו בערך חודשיים. במחנה היו איתנו אנשים שהיו בקאפו והרבה אנשים נקמו בהם על ההתנהגות הרעה שהייתה להם נגד היהודים במחנות. גם הגרמנים ששיתפו איתם פעולה נתנו להם כל הזמן מכות. הייתי אז בן 15-17 בערך. בתוך המחנה כולם היו עצורים יחד איתנו ובפנים היינו כולנו שווים. השנאה הייתה כ"כ גדולה שאת מי שתפסנו הרגנו. משם לקחו אותנו בקרונות (200-300 קרונות) ולא ידענו לאן אנחנו נוסעים. כולם חשבו שאנחנו נוסעים לאושוויץ. חלק מהאנשים הכירו את הדרך וידעו שזאת לא הדרך לאושוויץ. הקרונות היו מחולקים. לא היה מספיק מים ואוכל. במהלך הנסיעה הוצאתי קרשים ונכנסתי מתחת לרכבת. הצלחתי להשתחל למטה וקפצו אחרי עוד כמה בחורים. לאחד מהבחורים נחתכה הלשון ועד היום הוא לא היה מסוגל לדבר (הוא היה גר בפתח תקווה). היה לנו מזל כי בסוף הקרונות היו גרמנים שירו אש על כל מי שניסה לברוח במהלך הנסיעה. כשקפצנו לבסוף מהרכבת הגענו לשדה ושם אכלנו גורן וכל מיני חיות. פעם אחת התנפלו על המאפיות של הגויים. יתר האנשים המשיכו לנסוע ברכבות. נשכבנו בתוך הגורן והתחבאנו. אותם אנשים שהמשיכו לנסוע ברכבות ניצלו מכיוון שהאמריקאים הקדימו אותם. בשבוע השני והשלישי יצאנו בלילה לגנוב אוכל. הגויים ידעו שאנחנו מתחבאים שם, אבל לא אמרו לנו כלום כי הם פחדו מהגרמנים. אחרי שבועיים או שלושה שמעתי צעקות "המלחמה נגמרה". ראינו אישה מבוגרת שאמרה שהמלחמה נגמרה ואפשר לצאת.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ
(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

פתאום ראינו חיילים אמריקאים מתקרבים אלינו. ביניהם הייה חייל אחד שהסתכל עלי. הם הניח שכמיה על הרצפה ואמר לי לשכב עליה. הוא גלגל אותי בתוכה והעלה אותי למשאית. נסענו משם לבית חולים פולץ (ליד פראג), ושכבתי שם 6 חודשים ממאי 1945 עד אוקטובר 1945. בגלל שהבגדים היו דבוקים אלי, היו צריכים לשים אותי הרבה זמן במים, כדי שיהיה ניתן להוריד את הבגדים. אחרי כמה חודשים נתנו לי חבילת בגדים, כסף ואוכל ואמרו לי שאסע לרומא - שם יש יהודים עשירים שידאגו לי. ליווה אותי לשם איש דת עד הרכבת.

נסעתי ברכבת עד לרומא. הייתי לבד, ויצאתי בלילות ודיברתי עם אבי עליו השלום, שישמור עלי. הכרתי מספר אנשים שגם הם היו לבד. יום אחד הלכנו ביחד שלושה חברים. ישנו בקומונה צבאית וקיבלנו אוכל מהג'וינט. יום אחד עצרה לידנו משאית, ממנה ירד איש ושאל לאן אנחנו הולכים. הוא אמר שיש מקום, שאלו אנחנו צריכים להגיע עם כל הילדים היהודים. חשבנו בהתחלה שהוא רוצה להכניס אותנו לגטו. עלינו למשאית, שהביאה אותנו למחנה ליד העיר מילאנו. כל הילדים הובאו לשם.



שם למדנו גם עברית וקיבלנו שלוש ארוחות ביום. המחנך שלנו היה משה זעורי. היה אדם בשם "פטה משה" (דוד משה) שהביא לנו עוגות, אוכל, פשטידות, בשר. בגלל המלחמה היינו רגילים להחביא אוכל. בשנת 1946 עליתי לארץ באוניה "עליה ב". היה דוחק רב באוניה, רעב. לבסוף הגענו לעתלית, ואנגלי אחד בא והחזיר אותנו לקפריסין. בגלל שהיינו מתחת לגיל 18 שחררו אותנו אחרי שבועיים.

נא ספרי על חיך בארץ

(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):

הגעתי לישראל למחנה, קריית שמואל. כל התעודות שלי נשמרו עד האונייה, ושם הטביעו לי הכול. חילקו אותנו לכל מיני מקומות. היינו 40 איש נערים ונערות ביחד. הייתי שם בערך שנה וחצי. יצאנו משם לכל מיני פעולות נגד הערבים בפלמ"ח. גרמנו לערבים לפחד מאיתנו. פחדנו כל הזמן שלא יפגעו בנו. בהכרזת המדינה בשנת 1948 הערבים פחדו מאיתנו, וברחו לכל מיני כפרים באזור כמו קלקיליה, טול כרם ועוד. היינו בעיקר באזור עמק חפר. כשהקימו את הצבא קיבלנו מדים. פעם בחודש קיבלנו חופש מטעם הצבא, ונתתי את החופש שלי למישהו אחר, כי לא היה לי לאן ללכת. ריכזתי את הכול והייתי אחראי על הבנות.

אחרי שנה וחצי בפלמ"ח החלטנו ללכת לקיבוץ צאלים בדרום, ושם הקמנו קיבוץ שעד היום קיים. שם היו באים בלילה ערבים שזרקו עלינו רימונים. לכן אני החלטתי לעזוב את הקיבוץ ואני וחבר נסענו יחד לתל אביב. הגענו לרחוב רוטשילד והחלטנו לישון שם על ספסל. יום אחד עבר יהודי בשם חיים גילשון. היה 11 בלילה והוא שאל אותנו למה אנחנו שם, והסברנו לו שאין לנו איפה לישון. אמרנו לו איפה למדנו עברית. הוא שלח אותנו לרחוב דיזינגוף בתל אביב. באנו לשם והיה קצין בכיר. הוא קרא לי ידיד, ושאל איזה עיתון אני קורא. אמרתי לו שאין לי כסף לעיתון. הוא אמר שהוא היה מציע לי לקרוא עיתון. הוא הציע לנו אוכל, מיטות וכביסה שבאים לקחת ולהחזיר אותה.

הייתי בן 19 כבר. שירתנו בקריה. יום אחד אשתי לעתיד (הייתה בת 16) הגיעה ובקשה לקרוא לשוטר בשם שטוטמן, שהיה חבר של אחותה כדי להזמין אותו לארוחה. הצעתי לה שתזמין גם אותי, והגענו אליה לבית ביחד ביום שבת. היה לה אז חבר בשם אברהם, ואני הייתי מאורס למישהי אחרת. התחלנו לצאת ביחד לקולנוע ולאכול גלידה. היא הגיעה ממשפחה מאוד שמרנית. השנה שבה הכרנו הייתה 1949 והתחתנו ב-1951.

לאחר החתונה גרנו בצריף מחוץ לבית של אשתי, ושם נולדה לי הילדה הבכורה, בגיל 22. גרנו גם 5 שנים בשכונת עג'מי ביפו. אחר כך נולד לי ילד. לאחר חמש שנים קיבלתי מגרמניה 500 מארק פיצויים. אשתי עבדה בחברת ויטמן לגלידות. משם הלכתי והמשכתי לקורסים אחרים בשפרעם, והגעתי לדרגה גבוהה. שירתי במשטרה 30 שנה. היום יש לנו שלושה ילדים בגילאים 58, 57 ו-47. יש לנו עשרה נכדים וחמישה נינים.

הסיפור נכתב על ידי פישל זיסלהולץ

חולון, מרץ 2010